

Ορισμός

Ενδοιαστικές προτάσεις ονομάζονται οι δευτερεύουσες ονοματικές ή ουσιαστικές προτάσεις που λειτουργούν ως συμπλήρωμα σε ρήματα, και εκφράζουν ενδοιασμό ή φόβο ή δισταγμό για κάποιο πιθανό κακό ή κάτι το ανεπιθύμητο. Είναι κατά κανόνα προτάσεις επιθυμίας.

A. Ρήματα εξάρτησης

Οι ενδοιαστικές προτάσεις εξαρτώνται από συγκεκριμένες κατηγορίες ρημάτων που δηλώνουν:

α. φόβο - υποψία (φοβούμαι, δέδοικα ή δέδια, ύποπτεύω κ.λπ.)

π.χ. Τούτους δ' ἀντί τοῦ ἄγασθαι **φοβοῦνται**, τοὺς μὲν ἀνδρείους, μή τι τολμήσωσι τῆς ἐλευθερίας ἔνεκεν.

β. επιφύλαξη – δισταγμό (ὀκνῶ, φυλάττομαι, ἀθυμῶ κ.λπ.)

π.χ. Δεινῶς **ἀθυμῶ** μὴ βλέπων ὁ μάντις ἦ. (μτφρ. Με πιάνει τρόμος μήπως βλέπει ο μάντης)

γ. μέριμνα - ανησυχία (ὀρῶ (= προσέχω), σκοπῶ, εὐλαβοῦμαι κ.λπ.)

π.χ. **Ὅρατε** μὴ πάθωμεν ἄπερ πολλοὺς λέγουσιν ἐν θαλάτῃ πεπονθέναι.

δ. και μετά από απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις με αντίστοιχη σημασία (φόβος ἐστί, κίνδυνός ἐστι, δέος ἐστί, δεινόν ἐστι κ.λπ.)

π.χ. **Κίνδυνός ἐστιν** μὴ μεταβάλωνται καὶ γένωνται μετὰ τῶν πολεμίων. (μτφρ. Υπήρχε κίνδυνος μήπως αλλάξουν γνώμη και συνταχθούν με τους εχθρούς)

B. Εισαγωγή

Οι ενδοιαστικές προτάσεις εισάγονται με τους ενδοιαστικούς συνδέσμους:

α. **μή** (μήπως) – φόβος μήπως γίνει κάτι ανεπιθύμητο

π.χ. Τούτους δ' ἀντί τοῦ ἄγασθαι φοβοῦνται, τοὺς δὲ σοφούς, **μή** τι μηχανήσωνται.

β. **μή οὐ** (μήπως δεν) – φόβος μήπως δεν γίνει κάτι επιθυμητό

π.χ. Ὑποπτεύομεν **μή οὐ** κοινοὶ ἀποβῆτε.

Παρατήρηση:

Οι ενδοιαστικές προτάσεις σπάνια είναι δυνατόν να εισάγονται και με το «ὅπως μή» όταν εκφέρονται με οριστική μέλλοντα ή υποτακτική και εκφράζουν φόβο μήπως γίνει κάτι.

π.χ. Δέδοικα **ὅπως μή** πάνθ' ἅμα σαφῆ γενήσεται.

Γ. Εκφορά

Οι ενδοιαστικές προτάσεις εκφέρονται με τις εγκλίσεις των προτάσεων επιθυμίας και κρίσεως:

α. Υποτακτική, όταν το ρήμα της πρότασης από την οποία εξαρτάται βρίσκεται σε αρκτικό ή και ιστορικό χρόνο, και σ' αυτή την περίπτωση δηλώνει φόβο που αναφέρεται στο μέλλον, δηλ. φόβο προσδοκώμενο.

π.χ. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἔς τὰς Ἀθήνας **ἀποπεμφθῶσι** καθίζουσιν ἔς τὸ τῶν Διοσκούρων ἱερόν.

β. Ευκτική του πλαγίου λόγου (ευκτική όλων των χρόνων, όταν το ρήμα της πρότασης από την οποία εξαρτάται η ενδοιαστική βρίσκεται σε ιστορικό χρόνο), δηλώνει φόβο αβέβαιο που αναφέρεται στο παρελθόν. Η ευκτική του πλαγίου λόγου στις ενδοιαστικές, μεταφράζεται με υποτακτική.

π.χ. Εἰσιόντας δὲ πολὺς ὄχλος περιεῖχετο αὐτοῦς, φοβούμενοι μὴ **ἦκοιεν** ἄπρακτοι. (ἀμεση εξάρτηση από το «φοβούμενοι», ἔμμεση από το «περιεῖχετο (περικύκλωσε)»)

γ. Οριστική (σπάνια), δηλώνει φόβο για κάτι που είναι πια πραγματικό.

π.χ. Δέδοικα μὴ οὐκ **ἔχω** ταύτην τὴν σοφίαν.

δ. Δυνητική οριστική (πολύ σπάνια) δηλώνει φόβο για κάτι που μπορούσε να γίνει στο παρελθόν κάτω από προϋποθέσεις.

π.χ. Δέδοικα μὴ λόγοις ψευδέσιν **ἐντετυχήκαμεν** ἄν.

ε. Δυνητική ευκτική (σπάνια) (ευκτική όλων των χρόνων εκτός από μέλλοντα + δυνητικό ἄν), δηλώνει φόβο για κάτι ενδεχόμενο ή πιθανό να γίνει κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις.
π.χ. Ὀκνῶ μή οὐκ ἂν ἔλθοιεν οἱ σύμμαχοι.

Δ. Συντακτικός ρόλος

Η Ενδοιαστική πρόταση μπορεί να λειτουργεί ως:

α. Αντικείμενο σε προσωπικά ρήματα.

π.χ. Τούτους δ' ἀντί τοῦ ἄγασθαι **φοβοῦνται**, τοὺς μὲν ἀνδρείους, **μή** τι τολμήσωσι τῆς ἐλευθερίας ἕνεκεν, τοὺς δὲ σοφοὺς, **μή** τι μηχανήσωνται, τοὺς δὲ δίκαιους, **μή** ἐπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι. (μτφρ. Τους φοβούνται αυτούς αντί να τους θαυμάζουν- τους ανδρείους, μήπως και τολμήσουν κάτι για χάρη της ελευθερίας, τους σοφούς μήπως και μηχανευτούν κάτι, τους δίκαιους, μήπως τους θελήσει το πλήθος για κυβερνήτες του.)

β. Υποκείμενο σε απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις.

π.χ. Οὐδὲν δὲ **δεινὸν [ἔστι] μή** ἐν ἐμοὶ στή [ενν. ἢ τῶν πολλῶν διαβολή]. (μτφρ. Καθόλου φοβερό να κολλήσει και σεμένα [η συκοφαντία του κόσμου].)

γ. Επεξήγηση σε ουδέτερο (δεικτικής) αντωνυμίας και σπανιότερα ουσιαστικού, το οποίο λειτουργεί ως υποκείμενο ή αντικείμενο του ρήματος της κύριας πρότασης, και το οποίο η ενδοιαστική πρόταση επεξηγεί.

π.χ. Ἔτι δὲ καὶ **τοῦτο** δέδοικα, **μή** ἐν **ταῖς** **δυσχωρίαις** **μονωθῶμεν**. (μτφρ. Επιπλέον φοβάμαι μήπως αποκλειστούμε στα στενά)